

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SLOVENECE

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Pozdrav g. francoskega poslanika Slovincem

Iz Belgrada smo dobili ob priliki fran-
coskega narodnega praznika od g. posla-
nika francoske republike Naggiara
slededečo brzojavko:

Belgrade, le 13 Juillet 1932.

A l'occasion du 14 Juillet, fête Natio-
nale de la France je suis heureux de pou-
voir grâce au journal »Slovenec« adresser
mon salu le plus cordial aux habitants de
Loubiana.

J'espère pouvoir très prochainement
visiter leur belle ville.

Je me félicite à l'avance de prendre
contact avec la population sympathique de

Loubiana à laquelle des souvenirs main-
tenant séculaire d'une collaboration éprou-
vée, nous lient si affectueusement.

(Izredno sem srečen, da lahko v »Slo-
venec« izrazim svoje najiskrenejše pozdra-
ve prebivalstvu Ljubljane ob priliki 14. ju-
lija, ko Francija praznuje svoj narodni
praznik.)

Upam, da bom mogel v najkrajšem ča-
su obiskati njihovo lepo mesto.

Štejem si že vnaprej v čast, da bom
mogel stopiti v stike s simpatičnimi Ljub-
ljancami, s katerimi nas vežejo tako lju-
bezni polni, sedaj že stoletja stari spomini
na preizkušnje medsebojnega sodelovanja.)

Dobra znamenja

Lozanski sporazum lahko po pravici smatramo
za najpomembnejši dogodek po podpisu mirovne
pogodbe v Versaillesu. Ko bi se Nemci zadovoljili
z uspehom v Lozani, ko bi ne imeli vedno novih
zahtev, ko bi jim stalno ne lebdela pred očmi sen
popolnega uničenja mirovne pogodbe in revizije
meja, potem bi lahko rekli, da se je v Lozani
končno zaključilo žalostno poglavje medsebojnega
klanja in sovraštva med Francijo in Nemčijo ter
njihovimi zavezniki, katero se je začelo poleti 1914
in da je bil šele v Lozani sklenjen pravi mir.
Nemci ne bodo mirovali, dokler se bo še kosček
papirja držal hrbita versailleskega protokola in za-
nje bo versailleska pogodba za vedno kriva vsega
zla, ki je prišlo po vojni nad Nemčijo. Gotovo je
ni sile in ni ga dogodka, ki bi mogel korigirati
to povojno psihozo nemškega naroda. S tem dej-
stvom je moral realen politik tudi računati. Zato
ne more opozicija, ki jo kaže Nemčija proti lo-
zanskemu sporazumu, mnogo zmanjšati njegovega
pomena za zблиžanje narodov in za poglobitev
gospodarskih odnosov med njimi.

V Lozani je bil zadan hud udarec šovinistič-
nemu nacionalizmu v Nemčiji in tudi po ostalih
državah, ki si tega sporazuma ni želeli in ki zadnja
leta neusmiljeno trga vse niti mednarodnega so-
delovanja, in sicer tudi gospodarskega, ter postavlja
med narode zidove medsebojne nestrpnosti in vi-
sokih carin. Vsaj glede hitlerjevcev lahko rečemo,
da si lozanskega sporazuma niso želeli, da bi
lahko ščuvali dalje nemške mase proti svojim
bratom drugega političnega mišljenja, predvsem pa
proti sosednim narodom.

V Lozani je zmagala gospodarska stiska nad
golimi političnimi računi, zmagalo je spoznanje,
da je gospodarstvo posameznih narodov navezano
na gospodarstvo drugih in da je edino v medna-
rodnem zблиžanju in sodelovanju rešitev iz sedanje
bede. Iz gospodarske bede zadnjih let se je rodilo
spoznanje, da moderna vojna ne pozna več prema-
gancev in zmagovalcev, temveč samo premaganice.
Tehnika je občevalna sredstva med narodi tako
izpopolnila, moderno gospodarstvo je s prelivanjem
kapitala iz države v državo in v razširjenem sve-
tovnih trustov tako razpredlo svoje žile skozi te-
lesa vseh narodov in vsega sveta, da se na eni
strani težko ubraniti moralne kuge, ki je obiskala
sosedni narod, a na drugi, da na posledicah nje-
govega gospodarskega propada izkrevljal tudi ti.

Pod vplivom naraščajočega nacionalizma se
nikdar ni tako čutila težnja, da bi se veda, umet-
nost, trgovina in celo vera, nekdanji najkrepkejši
činitelji mednarodnega sodelovanja, spravili v
službo nacionalizma. Prav v tem trenutku je radi
silne gospodarske bede zmagalo spoznanje, da so
narodi drug na drugega navezani, da gospodarski
propad enega naroda zavleče za seboj tudi sosedne
narode. Prav v tem tisti zgodovinski pomen lozan-
skega sporazuma. Nacionalni egoizem se je moral
umakniti čutu mednarodne solidarnosti. Z zgolj
gospodarskega vidika je ta na novo porajajoči se
čut mednarodne solidarnosti toliko večjega po-
mena, ker izvira prav iz egoizma, t. j. iz spoznanja,
da je rešitev domačega lastnega gospodarstva mo-
goča edino v okviru skupnosti gospodarstev drugih
narodov, t. j. v okviru širših interesov vsega člo-
veštva. V Lozani so se sprijaznili posamezni na-
rodi s tolikimi žrtvami prav zaradi tega, ker so
se zavedali, da pomeni propad drugih narodov
propad tudi njih samih in da z omiljenjem go-
spodarske krize v eni državi pomagajo tudi last-
nemu gospodarstvu.

Kako je vse mednarodno gospodarstvo med
veboj zvezano, se je pokazalo n. pr. pri padcu
funta, ki je potegnil za seboj dolgo vrsto drugih
valut, kakor v severnih evropskih državah in
Grčiji, da ne omenjamo angleških kolonij in do-
minijonov. Značilen primer nam daje lozanski spo-
razum sam. Po podpisu lozanske pogodbe so se
papirji na newyorški borzi nekoliko dvignili. In
vendar je lozanski sporazum na prvi pogled pri-
nesel Ameriki škodo, saj je ustvaril enotno ev-
ropsko fronto proti njej in povečal moralni pritisk
na Združene države, da bi znižale ali celo zbrisale
evropske dolgeve. Kakor so se nemški upniki
skoraj popolnoma odpovedali svojim terjatvam na-
pram Nemčiji, tako se bo morala tudi Amerika prej
ali slej odpovedati milijardam, ki jih dolgujejo
evropske države. In vendar je po podpisu lozanske
pogodbe zavel optimizem tudi v New Yorku. S
črtanjem reparacij se ni zboljal samo položaj ame-
riških zmrznjenih kreditov v Nemčiji, temveč

Amerika tudi upa, da bo lozanski sporazum pri-
pomogel k normaliziranju gospodarskega življenja
v Evropi in s tem okrepil ameriška tržišča. Tudi
Amerika, kamor so se stekale vsa povojna leta
ogromne množine zlata, je morala priti do spo-
znanja, da je tudi v hiši edinega svetovnega ban-
kirja, ki nima pri drugih državah dolga, mogoče
napraviti red le, ako se uredijo gospodarske raz-
mere po vsem svetu.

Mednarodni gospodarski solidarizem se čedalje
bolj utrjuje. Za več časa se napoveduje medna-
rodna gospodarska konferenca; to je novo zna-
menje, da čutijo narodi potrebo medsebojnega
sporazuma. Banka za mednarodna izplačila je z
vso odločnostjo poudarila potrebo, da se mora
čimprej urediti mednarodni devizni promet na
zlati valuti; izredne važnosti je, da je celo an-
gleški predstavnik priznal, da je nujno potrebno
organizirati mednarodni promet na tej podlagi.
Obstoji torej težnja, da se stabilizirajo na zlati
podlagi tudi valute tistih držav, ki so zlato valuto
opustile. V tem pogledu obetajo torej več reda
v mednarodnem prometu in strah, da bi še druge
države pričele opuščati zlato valuto, ni opravičen.

Avstrija je vnovič dobila posojilo in Banka za
mednarodna izplačila je podaljšala kredite Jugo-
slaviji, Madjarski in Avstriji. Skoraj ne najdeš
lista v Ženevi, v Parizu ali Londonu, ki ne bi
poudarjal, da je gospodarska obnovitev nemogoča,
ako velike države, t. j. Francija in Anglija ne po-
magajo na noge vsem majhnim državam. Tudi to
so znamenja, da je zavest mednarodne gospodarske
solidarnosti že globoko pognala korenine.

Med vodilnimi državniki obstoji trdna volja,
da rešijo svet iz gospodarske krize. Prav v Lozani
se je pokazalo, da ta trdna volja lahko obrodi
tudi uspehe. Pesimizem nikakor ni na mestu. Inte-
rese Jugoslavije so bili v Lozani in so še danes v
dobrih rokah, čeprav niso mogli male države iz-
pregovoriti odločujoče besede. Naše interese je
branila in jih brani še danes demokratična Fran-
cija, kateri pač še zaradi njenega večnega na-
sprotnika, zaradi Italije, ne more biti vseeno, kaj
bo iz nas.

Ali bo smrt Bate imela posledice?

Praga, 13. jul. AA. Pogreb pokojnega Tomaža
Bate bo jutri v četrtek.

Kakor se je moglo pričakovati, ni ostala smrt
velikega industrijskega brez nekaterih trenutnih po-
sledic za gospodarsko življenje češkoslovaške. Pri
tej priliki nekateri te posledice vzporejajo s posledicami,
ki jih je povzročila smrt Kreugerja na
vedskem. Naglašajo, da se v takih slučajih po-
kažejo slabe strani takih superkapitalističnih pod-
jetij, ki osredotočujejo v eni roki celo panogo go-
spodarskega udejstvovanja države.

Na praški borzi je zaradi smrti Tomaža Bate
prišlo do padca mnogih papirjev. Toda reči je tre-
ba, da je primer s Kreugerjem dopustna samo do
neke meje in le glede najbolj neposrednih in tre-
nutnih reperkusij. V vsem drugem se smrt Tomaža
Bate s stališča gospodarskih posledic v mnogem
razlikuje od okoliščin smrti Ivana Kreugerja.

Predvsem je treba naglasiti veliko razliko pri
primerjanju s Kreugerjem v tem, da so Bafove to-
varne v finančnem pogledu popolnoma samozive, to
je, da same sebe financirajo, da niso odvisne od
nobene domače ali tuje velbanke in da nimajo ka-
kršnihkoli večjih obvez. Že samo to je jamstvo za
to, da ni pričakovati nikakih dolgotrajnih posledic
Bafove smrti za češkoslovaški denarni trg.

Znani gospodarstvenik Klimecky piše v »Na-
rodnih listih« o gospodarskih posledicah Bafove
smrti in prihaja do sklepa, da je strokovna uprava
tovarn v tehničnem pogledu v večjih rokah, da pa
bo seveda to veliko podjetje občutilo smrt človeka
atko nenavadnih trgovskih sposobnosti in širokih
konceptov, kakršni je bil pokojni Tomaž Bafa.

Vznemirjen'e predsednika Udržala

Praga, 13. jul. tg. Ministrski predsednik Udržal
je bil radi smrtni nesreči Bate zelo vznemirjen
in je takoj sam z letalom odletel v Zlin. O raz-
burjenju Udržala in njegovem nenadnem poletu v
Zlin so se širile najrazličnejše govorice. Pravi
vzrok pa je ta, da je bil sin min. predsednika, ki
z mnogimi drugimi sinovi uglednih družin služijo
pri Bati kot volonterji, določen za to, da spremlja
Bato na poletu v Švico, kar je oče vedel. K sre-

Poskus komunističnega puča v Belgiji

Socialisti nastopajo proti komunistom s silo

Bruselj, 13. jul. Zahteva rudarjev v premogov-
nih revirjih Liege, Charleroi in Mons po reviziji
tarif je dala povod komunistom, da so skušali za-
netiti revolucijo in se polastiti oblasti. Poizkus, ki
je bil skrbno pripravljen, se je ponesrečil deloma
zaradi energičnega posega oblasti, deloma zaradi
odpora socialistov, proti katerim je srd komunistov
v prvi vrsti naperjen. Položaj v rudarskih revirjih,
kjer vlada splošna stavka, je sicer še vedno resen,
vendar pa ni dvoma, da je komunistični puč za-
dušen.

Množica izžvižgala voditelja socialistov Vanderveldeja

Socialisti poklicali žandarmerije proti komunistič-
nim delavcem

Najhuši izgredi so bili v Charlesroiu,
kjer je množica rudarjev in brezposelnih delav-
cev, pred katerimi so korakale ženske z velikimi
rdečimi zastavami, opetovano naskakovala sociali-
stični delavski dom, v katerem so bili zbrani vo-
ditelji socialističnih strokovnih organizacij z mini-
strom Vanderveldejem na čelu. Množica 2000 lju-
di je vzklikala proti socialistom, zlasti pa je sramo-
tila Vanderveldeja. Ljudje so začeli metati v
poslopje kamenje in se zagnali proti vratom in
oknom, da vdrejo v poslopje. Nastopil je komuni-
stični govornik, ki je strastno napadal voditelja
socialistov kot izdajalca delavstva in pomagača
kapitalistične buržuazije. Socialisti so bili med tem
telefonirali po orožnike, ki so prišli na konjih
in množico naskočili. Naskok je bil tako vohemen-
ten in je bilo veliko ljudi ubitih in ranjenih. O
številu, ki mora biti precej veliko, oblast molči,
glede stvari same pa trdi, da so bili orožniki pri-
siljeni streljati z avtomitraljezami, ko jih je mno-
žica atakirala; vendar so orožniki streljali v zrak.
Množice se je polastila strahovita panika in je
pri tem bilo pohojenih več žena in otrok. Res je,
da so ženske, katerim je uspelo zagnati se v or-
gane javne varnosti, le-te strahovito razprskale
po obrazih.

Če bi orožništvo ne bilo nastopilo, bi bila
množica Vanderveldeja gotovo raztrgala na kose.

Množica se je torej v divjem begu razpršila
na vse strani. Potem pa se je pokazal na balkonu
Vandervelde, katerega so pa ljudje, ki so se zo-
pet zbrali, sprejeli z žvižganjem, vpitjem in sramo-
tenjem. Končno mu je vendarle uspelo govoriti.
Dejal je, da je s polnim srcem na strani stavka-
jočih in da je strokovna zveza sama sklenila ge-
neralni štrajk rudarjev. Vendar pa pozivlja charle-
roiski proletarijat, da naj se mirno razide, da ne
daje povoda krvavim represalijam od strani poli-
cije, ki je instrument buržuazije. Ljudje so mu
seveda ogorčeno odgovarjali, češ da je pozabil,
kako je komaj eno uro prej sam pozval »buržu-
sko orožništvo oziroma policijo ter vojaštvo, da
delavsko množico s silo razžene...«

Puč je bil dobro pripravljen

V ponedeljek je bilo razpoloženje v Belgiji
zelo pesimistično, zlasti v Bruslju so se ljudje bali,

da ne bi komunisti naskočili javna poslopja in
začeli pleniti, kakor se je to zgodilo v Charles-
roiu, kjer so se brezposelnosti vrgli na trgovine.
Pokret je bil plačen iz ruske, nemške in francoske
komunistične centrale. Vrh tega je prišlo v Belgijo
veliko število francoskih in holandskih komuni-
stičnih agitatorjev, ki so množico pozivali k pre-
letarski revoluciji. Razširjenih je bilo tudi na mi-
lijone letakov, ki pozivajo k revoluciji vojaštva.
Generalni tajnik belgijske komunistične stranke
je sam izjavil: »Hočemo razširiti generalno stav-
ko po vsej Belgiji, da bi se ustavili parniki in da
bi se ustavil ves promet sploh. Hočemo se po-
lastiti oblasti in ustanoviti lastno vlado, nakar bomo
po 40 dneh sklicali kongres sovjetov.«

Akti uničevanja so se res začeli. Tako so na
progi Bruselj-Pariz zasačili stakajoče, ko so ho-
teli odvit tračnice.

Po deželi

Rudarski štrajk traja dalje in so se mu sem-
tertja pridružile tudi nekatere druge panoge de-
lavstva. Po vseh krajih nastopajo komunisti pod
vodstvom žensk, nosečih rdeče zastave, obenem
pa so socialisti organizirali svojo tako zvano rdečo
gardo, ki povsod prihaja v konflikt s komunisti.
Težave nastajajo z aprovizacijo, ker so mnogi
trgovci iz strahu zaprli svoje trgovine. V industri-
jskih krajih je koncentrirano vse orožništvo in vse
vojaške čete, vojaški aeroplani pa letajo po zra-
ku in so s poveljstvom v zvezi po markonogramih.
Kavalerija straži posebno električne centrale. Med
komunisti in socialistično rdečo gardo je prišlo
v Gentu do krvavega konflikta in je veliko komu-
nistov bilo od svojih socialističnih tovarišev ran-
jenih.

Pomirjevalna akcija

Na čelo pomirjevalne akcije so se postavili
predvsem poslanci liberalne in katoliške stranke.
Katoliški poslanec Poulet je v zbornici predlagal
dnevni red, ki obžaluje in obsoja nasilne akte, ka-
terih ni kriv delavski razred, opominja vlado, naj
pri upostavljenju reda postopa zelo previdno in
zahteva, da se konflikt reši v smislu socialne pra-
vičnosti. Na iniciativo ministra za soc. politiko se
bodo jutri zbrali zastopniki rudarskega delavstva
in delodajalcev, ki bodo diskutirali o zahtevah
rudarjev: da se ukine davek na kruh, da se mezde
stabilizirajo, da se stabilizira brezposelna podpo-
ra, da se delo pravično razdeli med vse delavce
in da se uvede 40 urni teden.

Položaj se je zopet poslabšal

Bruselj, 13. julija. tg. Stavka v Belgiji se širi
in je sedaj v revirjih Liegea in Serainga splošna.
Pa tudi v pristanišču v Anversu se čuti nemir. Na
meji med provincama Hennegau in zapadna Flan-
drija je bilo proglašeno obsedno stanje. V poslan-
ski zbornici so večeraj socialisti izjavili, da so od-
ločeni voditi stavko dalje do zmagovitega konca.

Razorožitvena konferenca se bo odgodila brez rezultata

Ženava, 13. julija. tg. Zdi se, da se bo ženevska
razorožitvena konferenca po 5 mesečnem delu kon-
čala z velikim neuspehom, tako da bo sprejeta
samo že sama na sebi le malo pozitivna zaključna
resolucija, iz katere so se na željo številnih dele-
gacij odstranili bistveni deli ali pa nadomestili z
raznimi vprašanji, tako da bo resolucija ostala po-
polnoma brezbarvna. Najslabše je z zahtevo, da se
odstranijo bombna letala, ker kljub Hooverjevi
zahtevi celo ameriška delegacija sama zahteva za
Ameriko 200 težkih bombnih letal, razen tega pa
tudi Anglija, Francija itd.

Dr. Beneš si kot poročevalec prizadeva, da
reši resolucijo, kolikor le mogoče. Na eni strani
št. prizadeva, da bi se končna resolucija po željah
oboroževalne industrije sestavila tako, da bi v njej
ne bilo nobenih sklepov več o razoroževanju. Na
drugi strani pa je blok osmih srednjih in malih

držav: Holandske, Belgije, Danske, Švedske, Nor-
veške, češkoslovaške, Italije in Švice predložil
dr. Beneš nov načrt resolucije, v katerem se
zahteva: 1. da se prepoveda vsa bombna letala in
vsa vojaška letala na suhem z več kot 1600 kg in
vojaška vodna letala z več kot 2000 kg prazne teže,
2. da se odpravijo vsi tanki, najmanj pa vsi tanki
nad gotovo težo ter da se odpravi težko topništvo
nad 155 mm kalibra, 3. da se prepove vse ke-
mično in bakteriološko vojskovanje, 4. da se usta-
novi pri Zvezi narodov stalen organ za razorožitev,
5. da se na novo uredi vsa privatna trgovina z oro-
žjem in municijo, pa tudi privatna in državna obo-
roževalna industrija. Drugo zasedanje razorožit-
vene konference bi se imelo načelno sklicati sredi
novembra, pa se bo najbrže radi svetovne gospo-
darske konference odgodilo.

Odlikovanja

Belgrad, 13. jul. AA. Z ukazom Nj. Vel. kraja
in na predlog min. za trgovino in industr. so odli-
kovani: z redom jugoslovanske krone 3. stopnje
dr. Ludvik Böhm, ravnatelj drž. trg. akademije v
p. v Ljubljani, in Jožef Reiser, ravnatelj drž.
srednje tehn. šole v Ljubljani; z redom jugoslov.
krone 4. stopnje Mihael Presl, šol. nadzornik od-
delka za trgovino, obrt in industr. pri kr. banski
upravi dravske banovine v Ljubljani; z redom sv.
Save 4. stopnje Egidij Čeh, strok. učitelj na drž.
dvorazredni trg. šoli v Ljubljani, Josip Bernot,
strok. učitelj na drž. dvorazr. trg. šoli v Ljubljani.
Erna Arko, strok. učiteljica na drž. srednji tehni-
ški šoli v Ljubljani, Ana Šmid, strok. učiteljica
na drž. sred. tehniški šoli v Ljubljani, vsi v po-
koju; z redom sv. Save 5. stopnje Maks Kovač,
strok. učitelj na drž. trg. akademiji v Mariboru, in
Ignac Uršič, strok. učitelj na drž. srednji tehniški
šoli v Ljubljani, oba v pokoju.

Kaj se godi v Bolgariji?

Politično prijateljstvo z Romunijo

Sofija, 10. julija.

Novi romunski poslanik za zблиžanje Bolgarije in Romunije.

V Romuniji se opaža že delj časa gibanje za zблиžanje z Bolgarijo ter se je v to svrhu ustanovilo posebno društvo. Romunski intelektuali so prišli v Sofijo, Bolgari pa so vrtili poset v Bukarešto. Sedaj so vprašali romunski cerkveni krogi, ali bi mogli obiskati romunski duhovniki Bolgarijo in stopiti v stik s svojimi sobraty tam. Dobili so zadovoljiv odgovor in tako je pričakovati, da se bodo kmalu vršila posvetovanja romunskih in bolgarskih cerkvenih dostojanstvenikov v Sofiji.

Da se tudi oficijelno naglasi zблиžanje obeh podonavskih držav, je novi romunski poslanik v Sofiji Vasil Stoica, izročilski akreditivna pisma, v govoru na kralja Borisa poudarjal iskrena in bratska čustva, ki jih goji romunski kralj za bolgarski dvor. Tisočletne zveze obeh narodov naj tradicionalno prijateljstvo še bolj poglobijo, kar naj bo naloga sedanjih pokolenj v obeh državah, in naj omogočijo iskreno sodelovanje obeh držav. V tem smislu je romunski poslanik apeliral na kralja za njegovo pomoč in sodelovanje.

V tukajšnjih političnih krogih se smatra gošnje ceremonijalne govore ob takih prilikah preslagajoč pojav.

Skandal s londonskim »Carice Ivanec«.

Ob časi kraljevske svatbe je bil ustanovljen fond »Carice Ivanec«, ki se potem imenoval »Bolgarska zemlja«. Za ta fond, ki je dosegel vsoto okoli 2 milijonov levov, so morali plačevati tudi aradniki nekaj odstotkov, ki so se jim odtegnili od plač. Kakor se je izvedelo, je fond skoro v celoti izginil ter vodi policijsko ravnanje preiskavo, da ugotovi, po čigavi krivdi se je fond prapravl.

Romunija pred volitvami

Teror z revolverji — Vajda Vojvod ostane — Neugoden finančni pojožaj

Bukarešta, 13. julija. Iz. Prihodnjo nedeljo bodo po vsej državi nove volitve v poslansko zbornico, teden pozneje pa bodo volitve v senat. Volivne priprave so povsod v polnem teku. Računa se z gotovo zmago narodne zavezniške stranke, ki bo ostala dalje na oblasti. Ministrski predsednik Vajda Vojvod bo najbrž po volitvah demisioniral, pa ga bo kralj takoj zopet pooblastil za sestavo novega kabineta. Naloga njegove vlade bo, da vzdrži do jeseni državne finance v redu in da posebno zagotovi plače drž. uradnikov in pokojnine. V jeseni pa bo, kakor upajo, prišla pomoč Zveze narodov. Zastopnik inozemskih upnikov Auboin je kot finančni svetovalec romunske narodne banke poslal pismo finančnemu ministru in guvernerja narodne banke, v katerem kritizira razne odredbe vlade in tudi zahteva točno plačilo inozemskih obveznosti, obenem pa predlaga nove davke. To pismo je napravilo v vladnih krogih zelo mučen vtis in listi posebno naglašajo, da je zvišanje davkov ali uvedba novih davkov nemogoča.

Bukarešta, 13. julija. Z. Sinoči je neznani streljal na avtomobil, v katerem se je vozil kandidat agrarne lige iz Temešvara. V avtomobilu so bile ranjene štiri osebe. Dalje poročajo, da je neznani zločinec streljal tudi na kandidata liberalne poljedelske stranke Mironesca v Gradišcu. Mironescu je bil na mestu mrtve. Po vesteh iz Barlate je bil z dvema streloma ubit tudi liberalni volivni agitator Carlan.

Viharni kongres poštarjev

Stari odbor je moral zapustiti dvorano

Belgrad, 13. julija. Kongres poštarjev, ki je bil včeraj radi preburenega razpoloženja delegatov od policijskega zastopnika prekinjen, se je nadaljeval danes. Vse je pričakovalo, da bo hladni veter, ki je tako blagodejno pihljal po od vročine razbeljenih ulicah, ohladil vročerkno borbenost zastopnikov enega najbolj simpatičnih stanov v državi, toda nade so bile brezuspene, kajti vihar se danes ni polegel in se je drugi dan kongresa pričel ravno tako burno kot včeraj. Kongres je otvoril zopet predsednik Bujošević, ki pa je dal besedo takoj tajniku Urševiću. Dvorana se je radovedno ozirala na tribuno. Tajnik je prečital sledeči komunikacije starega odbora kongresa: »Odbor Združenja poštarjev je sklical kongres za 12. in 13. julija, kongres je bil pravilno odprt, toda je bil že pri drugi točki dnevnega reda od oblasti prekinjen. Na ta način je bil odbor postavljen v nemogočo položaj, da izvrši delo, ki si ga je stvil in ki ga je pripravil za to zasedanje. Osrednji odbor radi tega kongresa zaključuje, dokler pristojna ministrstva zadeve ne bodo razčistila. Kongres je bil razpuščen.

Dvorana se je vzdrnila in ko je tajnik končal svojo komunikacijo, se je slišalo pravečo buransko vpitje, ki se je od časa do časa stopnjevalo do oglušujočih vzklikov, ki so se križali v največjem neredu po dvorani, in v besnem tempu so padale ostre besede na naslov odbora, ki je polnoštevilno in nepremično stal na tribuni: »Ha... Ha... La...! Dol z njimi! Ven z njimi! Radi bi nam uničili naše društvo! Fejt! Ven! Goljufija! Izdajalci! Ko je ta prva neukta nekoliko pomehala, se je dvignil delegat Ferberčija in je v mirnem tonu izjavil, da je sedaj jasno, kam vodi stari odbor društvo, Ferberčija je predlagal, da naj se odbor kratkoročno suspendira od svojih dolžnosti in da se preide na dnevni red. Če nam odbor ne more v redu predložiti računov, je nadaljeval, potem je naša dolžnost, da kongres sam nadaljuje in poiskemo pravno pot, da odbor prisilimo, da točno položi račune. Predlagam torej ponovno, da kongres nadaljuje svoje delo, da si izvoli predsednika in konstituira nov odbor.

Dvorana se je dvignila in stoji ploskala govorniku. Takoj pa so pričele padati nove govorke na naslov starega odbora, ki je sedaj uvidel, da so vsi proti njemu. Odbor je sklenil, da zapusti dvorano. Z veliko težavo se je prebil skozi goste vrste delegatov, ki so to priložnost uporabili na najrazličnejše načine dajo še enkrat duška svojemu ogorčenju. Videti je bilo stisnjene pesti in palice, ki so visele nad glavami odbornikov, ki so zapuščali dvorano. Šele ko je zadnji član odbora s pomočjo krepkih rok delegatov prestopil prag dvorane in so se vrata zaplenila za njim, je zavladal mir in zadovoljstvo v kongresni dvorani.

Za predsednika je bil izvoljen najstarejši delegat Simić iz Virovitice. Delo se je nato pričelo v najlepšem redu. Po izvolitvi tajnika je se oglašal zastopnik prometnega ministrstva, načelnik Maksimović, ki je objubil, da bo z veliko skrbjo nasledoval delo ter natančno poročal prometnemu ministru o vseh predlogih, ki bodo stavljeni v interesu poštarjev, telegrafistov in telefonistov, ki vršijo eno najtežjih in najbolj odgovornih služb v državni upravi. Nato je bilo med burnimi aklamacijami prečitano pozdravno pismo pomočnika prometnega ministra dr. Rašajca, kakor je bil izvoljen poseben odbor, ki bo imel nalogo, da predlaga nekatera potrebna črtenja v članstvu združenja. Kongres je nadalje sklenil, da pokliče na odgovor stari

Pasivna bolgarska bilanca.

Bolgarski časopisi zelo radi objavljajo statistiko o nazadovanju izvoza Jugoslavije, kakor sploh vse pojave, ki so v škodo jugoslovanske države. Pred nami je sedaj trgovska bilanca Bolgarije za prvih 6 mesecev tega leta, ki pokazuje neugodni položaj bolgarske trgovine. V letu 1931 je za dobo prvega polletja presegala vrednost izvoza vrednost uvoza za 688.400.000 levov, letos pa izkazuje trgovska bilanca deficit okoli 150.500.000 levov. Vzrok leži v glavnem v nazadovanju izvoza tobaka in v padcu cene tega pridelka.

Da si država opomore, skuša vlada najti tržišča za svoj tobak še v drugih državah ter se pogaja sedaj s Francijo in Poljsko v tem smislu kakor tudi za uvedbo klirringa, ki naj omogoči za menjavo blaga. Največji odjemalec — Nemčija — kupuje letos velike količine manj vrednega blaga za proizvodnjo cenenih cigar in cigaret.

Pretep pred kraljevim dvorom.

9. t. m. je bil napovedan shod zemljedelcev v Sofiji. Za nekaj časa vlada v sofijski zemljedelski stranki razkol ter zlasti niso zadovoljni z delovanjem podžupana Novoseliskega. Obe struji sta se srečali pred mestno kazinjo, razvil se je pretep, v katerem so pokali samokresi, se svetili noži in delovale palice ter pendreki. Boj je trajal okoli četrt ure navzlic temu, da je takoj nastopila policija. Šele močna ojačenja straže in policijska konjenica so zamogla napraviti red. Sam podžupan je ranil enega voditeljev svojih protivnikov z nožem, kar je dalo povod za bitko. Končni izid: nekaj težko in več lahko ranjenih. Pač znamenje vročine, ki razgreje še bolj razvnete duhove in pa nove politične morale v Evropi. Protivniki narodnega bloka pa kujejo kapital iz takega medsebojnega obračunavanja.

Debata o lozanski konferenci

Popoln sporazum med Francijo in Anglijo

London, 13. jul. Z. V debati o lozanski pogodbi je imel besedo Lloyd George, ki je govoril o splošni gospodarski krizi, katere ogroža moderno civilizacijo. Zaradi te velike nevarnosti vlada ni odgovorila niti ni izpolnila vseh dolžnosti v Lozani. Za vpostavitve mednarodne trgovine so bili ustanovljeni v Londonu in Zenevi številni odbori, ki so vsi sporazumni s tem, da napravijo korake za odstranitev zaprek in carinskih mej. Namesto tega je vlada uvedla nove zaščitne carine. Finančni minister je očital Lloyd Georgeu, da si popolnoma napačno tolmači lozanski sporazum, od katerega je odvisno blagostanje milijonov ljudi. Tekom seje je izjavil zunanji minister sir John Simon, da je Mac Donald prosil vlado, da objavi lozanski gentlemenki arrangement. Nemška delegacija je izjavila, da bo pri nadaljnjih pogajanjih vpoštevata stališče ostalih držav. S tem je jasno rečeno, da je za hrbtom Nemčije brez vednosti državnega kancelarja von Papena bilo nekaj ukrenjeno. Simon se je dotaknil tudi angleškega razorožitvenega predloga, ki ga pa ni treba smatrati kot protipredlog Hooverjevega načrta, enostavno iz razloga, ker je angleška vojska že sedaj slabša, kakor to predvideva Hooverjev načrt. Radi tega se omejuje Anglija samo še na razorožitev na kopnem. Znižanje ladijske toneže pa po angleškem predlogu vodi do pravega vrvežanja in do prave razorožitve.

Naša šola

II.

Ce se srednješolska izobrazba pojmuje kot izobrazba, ki je nujna za vsak poklic potrebna, ne pa samo za pripravo uradniškega narasčaja, potem se nikakor ne more odobravati prosvetna politika, ki bi oteževala dostop na srednjo šolo najširšim plastem naroda bodi z visokimi in splošnimi šolninami, bodi z redukcijo srednjih šol, ali z deljenim poukom in različnimi drugačnimi predpisi. Društvo »Šola in Dom« skuša po svojih najboljših močeh storiti vse, da se preusmeri napačno pojmovanje srednje šole in z druge strani, da preusmeri tako prosvetno politiko.

V okvir svojega delovanja stavlja društvo tudi ustanovitev posvetovalnice za poklice in izobrazbanje. Po drugih državah so take posvetovalnice že dolgo časa v praksi. Pri nas ni bila za enkrat potreba tako živa, da bi jo bili že dobili, toda zdli se, da je uspešnem sporazumevanju šole in doma taka posvetovalnica skoraj nujna zahteva. Seveda ne more društvo s tem takoj začeti, toda brž ko se bo nekoliko razvilo in okrepi, bo mislilo na to. Saj danes nimajo starši prav za prav nobenega pristojnega mesta, kamor bi se v zadregi in potrebi mogli obrniti za svet. Ni važno le to, kam boš spravil sina ali hčer z 18 ali 19 leti; še skoraj večje važnosti je, da poščeš otrokovi izobrazbi primerno šolo. Zato bo tako posredovanje gotovo v mnogih primerih naravnalo šolanje otroka v pravo smer brez žalostnih in dragih poskusov in brez zapravljanja časa od ene šole do druge. Taka posvetovalnica bi bila že davno koristna, ali gotovo je društvo »Šola in Dom« najbolj poklicano, da jo uresniči.

Društvo ho po možnosti organiziralo na vseh srednjih šolah roditeljske sosvete, ki bi tvorili prvi korak na pravo široko šolsko avtonomijo; tu bi prihajali do svoje naravne pravice vsi trije činitelji: starši, učitelji in učenci. Tisto staro načelo šolske absolutnosti, po kateri naj bi starši ne imeli nobene pravice poseganja v šolo, mora pasti. Gotovo je, da se mora vse vršiti urejeno in da ne morejo starši posegati v obstoječi šolski red kar svojevoljno, ali po drugi strani je vezana tudi šola, da vpoštevata želje staršev in njih morebitne pritožbe; Nikoder ni rečeno, da je vse prav, kar se godi v šoli, da se ne da izboljšati. Zato bi roditeljski sosveti utegnili nivo naših šol še izdatno dvigniti, dajati novih pobud in podpirati šolo v njenih stremiljenjih po izpopolnitvi. Tako bi šola dobivala oporo hkrati z nekako posvetovalno kontrolo. En in drugo je zanjo važno in koristno. Iz takih roditeljskih sosvetov bi dobivali vedno dovolj iniciative za sestanke, za splošno vzgojno razmišljanja in predavanja, ki naj bi jih prirejali.

Gotovo je dalje, da morajo biti starši obveščeni o vseh posebnostih in novostih, ki zadevajo posamezne šole. Šole pač obveščajo starše o napredku in vedenju otroka, a ne obveščajo jih o splošno važnih odlokih in odredbah ter izpremembah, ki zadevajo šolo in s tem njih otroke. O vsem tem zavežni starši morajo biti obveščeni, morajo opredeliti svoje mnenje. Kako ho društvo to stvar vršilo, še ni povsem jasno; odločeval bo razmah društva samega. Zaenkrat bo vršil to obveščanje po dnevnem časopisu. Izdajal bo po možnosti nekajkrat na leto za svoje člane kratka obvestila; če bi bilo mogoče, pa bi seveda rad ustvaril posebno glasilo, ki naj bi počasi ustvarilo čisto svojevrstno vzgojno glasilo, ki naj bi vzgajalo članstvo in šolo v lepo organsko enoto. Tako bi starši dobili natančen pregled našega šolstva, dobili obvestila o najnovejših ukrepih in šolsko upravnih zadevah, da bi lahko natančno sledili šolanju sina ali hčere.

Ze iz teh nekaterih nalog in načrtov more vsakdo videti, kako obširno je področje novega društva, kako pomembne in velike so njegove naloge. Razvoj organizacije bo gotovo pokazal še marsikako novo smer, ki je danes še ne vidi. Prva in najvažnejša potreba društva pa je: da nabere, čim več članov, da bo zanimanje za društvo splošno in veliko, kakaj samo v tem slučaju smemo upati na vpoštevjanje in uspeh pri svojem delu. Zato vabimo vse, ki spoznavajo važnost takega društva, zlasti pa vse starše, naj se čim prej vpišejo; kakaj čakajo nje že težke naloge, ki jim bomo kos samo ob podpori vse javnosti! Tako bosta šola in dom vzgoja in izobrazba, starši, učitelji in učence postali ena velika družina, v kateri bomo vsi stremeli samo za enim namenom: da ustvarjamo novi in močan in izobražen rod! R. O.

Osebnosti

Belgrad, 13. jul. I. Pri ravnanstvu državnih železnice v Belgradu je postavljen v 4. položajni skupini II. stopnje za svetnika gradbenega oddelka Pavle Zorak, dozdaj svetnik iste skupine in šef 11. sekcije za vzdrževanje proge Paračin v istem ravnanstvu.

Vpokojeni so pri ravnanstvu drž. železnice v Zagrebu: Frapjo Dovgan, višji kontrolor 6. skupine, Miroslav Fribovec, višji kontrolor 6. skupine. Pri ravnanstvu drž. železnice v Ljubljani: dr. Josip Tičar, višji svetnik 4. skupine I. stopnje, Janez Zorec, višji kontrolor 6. skupine, Josip Veljak, višji kontrolor 6. skupine in Venceslav Černigoj, svetnik 5. skupine.

Belgrad, 13. jul. I. Pri ravnanstvu državnih železnice v Belgradu je postavljen v 4. položajni skupini II. stopnje za svetnika gradbenega oddelka Pavle Zorak, dozdaj svetnik iste skupine in šef 11. sekcije za vzdrževanje proge Paračin v istem ravnanstvu.

Obsodba v volunskem procesu

Belgrad, 13. julija. AA. Danes popoldne ob 5. je državno sodišče za zaščito države izreklo razsodbo v procesu proti Andrašu Majtanu in tovarišem zaradi volunstva v korist neke sosodnje države.

Obsojeni so Andras Majtan na 8 let robije in trajno izgubo državljanstvih pravic. Razen tega se obsojeni Majtan po prestani kazni za zmerom izžene iz naše države; Jovan Ratković na 8 let robije in trajno izgubo državljanstvih pravic; Josip Takac na 2 leti strogega zapore; Janko Bene na 2 leti robije in izgubo državljanstvih pravic za pet let; Imre Kováč na 4 leta robije in izgubo državljanstvih pravic za dobo 5 let. Po prestani kazni se obsojeni Kováč za zmerom izžene iz naše države; in Ivan Šipoč na eno leto robije in pet let izgube državljanstvih pravic.

Vsem obsojencem se vsteje že prestani preiskovalni zapor in zatvor. Vsi obsojenci morajo solidarno poravnati stroške kazenskega sodnega postopka, ki pa se razen pri Andrašu Majtanu neiztirjivi. Andrasu Majtanu se priznajo blažšave pri kazni, drugim obtožencem pa ne. Kot nedolžni se oproste Albert Serež, Ivan Klemen in Anta Horvat.

Separatistična revolucija v Braziliji

New York, 13. julija. Iz. Brazilska vstaja se je iz Sao Paula razširila na južne države Rio Grande, Minas Geraes, Paranna, Matto Grosso in Santa Caterina, kjer so se ustanovili narodni milicijski oddelki, kateri se sedaj pomikajo proti Rio de Janeiro. Do sedaj je pokret potekel nekrvavo, ker mu tudi niso guvernerji stavlili na pot nobene odpora. Centralna vlada se boji, da ne bi južne države zasledovale separatističnih ciljev, ter je uvedla pogajanja z voditelji vstajev, kateri zahtevajo, da predsednik general Varga odstopi, in se obnovi ustava.

Sleparski aristokrati pred sodiščem

Dunaj, 13. jul. AA. Včeraj se je pred dunajsko poroto začela razprava proti baronu Monassiju, baronu Duttmanu in dvema slugama kluba, v katerem sta omenjena barona dva leti sleparila z igralnim kartami in tako škodovala svoje tovariše za 350.000 šilingov.

Pri dopoldanski razpravi je baron Guttman izjavil, da živi od dohodkov 20.000 šilingov, ki jih dobi na leto kot član upravnega odbora »Lesne industrije. Guttman d. d. d. Grof Bersevic, ki je bil kolovodja te sleparske družbe, se še zmerom nahaja v tako imenovanem ekstradicijskem zaporu na Reki. Pričakovati je, da ga bodo čez nekaj dni izročili dunajskemu sodišču, ki bo o njem posebej razpravljalo.

Nezgodna poštnega letala

Dunaj, 13. julija. AA. Listi poročajo iz Grada, da se je moralo letalo, ki vrši promet med Dunajem in Belgradom in ki pripada avstrijski letalski prometni družbi zaradi nehitre spustitvi pri Schwarzbergu na tla. V letalu sta bila dva potnika, ki sta prav tako kakor pilot ostala nepoškodovana.

Rim, 13. jul. AA. »Lavoro Fascista« potrjuje, da so odkrili v dolini reke Aosta ležišče črnega premoga, v katerem je baje okoli 100 milijonov ton antracita, ki bi zadostoval za okoli 150 let.